

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. I. Quid & quotuplex sit privilegium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

17. Ubi tamen obiter animadvertendum est, istud tempus tantum in foro externo requiri, nam in interno & in conscientia possumus aliquid tanquam consuetudine firmatum observare, quando constat plerisque viros bonos ita se gerere, & morem istum observare, tametsi legitime præscriptus non sit, nec habeat numerum annorum quem assignavimus. Et quantum ad hoc verum dicunt authores tertie sententiæ.

DISPUTATIO VIII.

De privilegiis.

Hætenus actum est de lege totam communitatem obligante, nunc superest nobis agendum de legibus, quæ privatas personas respiciunt, easque à communi legis obligatione eximunt, ideoque privilegia appellantur. Unde fit

ARTICVLVS I.

Quid & quotuplex sit privilegium?

1. **D**ico primò, privilegium est *lex privata, speciale aliquid indulgens*. Ita definitur cap. *Abbate*, de verb. signific.
- Explicatur breviter hæc definitio. Privilegium dicitur *lex*, quia per modum legis stabiliter conceditur, unde non expirat cum morte concedentis, uti præceptum. Subditur *privata*, vel quia non ad omnes, sed ad privatas duntaxat personas spectat, vel quia privilegiatum eximit à communi jure. Additur, *speciale aliquid indulgens*, ut propria privilegii natura explicetur, quæ est, ut per illud aliquid speciale ultra jus commune privilegiato concedatur.
2. Ex his intelliges privilegiatum à lege, dispensatione, & gratia differre. A lege quidem in duobus; quia primò lex jus commune, privilegium verò jus speciale respicit. Secundò, quia lex quando est in vigore, semper obligat subditos: privilegium verò à legis observatione privilegiatum excipit. A dispensatione similiter differt in duobus, primò, quia dispensatio semper est alicujus legis, non privilegium. Secundò, quia dispensatio ad unum actum, putà ad unicum matrimonii impedimentum tollendum, conceditur, sicque lex dici non potest, cum non sit permanentis; privilegium verò debet dare jus aliquo modo stabile. Unde si interdum dispensatio concedatur per modum legis stabilis & permanentis, ut de non jejunando pro tota vita, vel de jejunando in ovis & lacticiis, talis dispensatio potius habet rationem privilegij. Demum privilegium à gratia differt, sicut inferius à superiori, quia privilegium quodlibet est gratia, sed non quælibet gratia est privilegium; dispensatio enim v. g. ab aliqua irregularitate, vel absolutio ab excommunicatione, gratia quidem, sed non privilegium dici potest.
3. Intelliges etiam ex dictis, quod sicut de essentia legis non est quod sit scriptis exarata, ita nec ad essentiam aut valorem privilegij, scriptura necessaria est; sed sicut lex potest verbo vel scripto statui, ita & privilegium. Unde in Clementina

A *Dudum*, de sepulchris, sic ait Pontifex: *Nos anteverfa privilegia, gratias, indulgentias, verbo vel scripto concessa* &c. Et Sixtus IV. in Extravaganti, *Etsi dominici gregis*, de penit. & remiss. asserit, concedi privilegia & facultates à Sede Apostolica, verbo, vel scripto.

Dico secundò, privilegium jam descriptum, dividi in varias species. Dividitur enim primò in reale & personale. Reale est, quod datur directè & immediatè alicui rei, muneri, & conditioni distinctæ à persona: ut causæ piæ, templo, prædio &c. vel statui Clericali, muneri Episcopali, officio Præsidis, conditioni pupillorum, scholasticorum, &c. Personale est, quod immediatè datur personæ, ratione sui, & ex intentione ut ei provideatur; ut si alicui concedatur, ut non solvat decimas, sit immunis à tributo, absolvere possit à reservatis, aut dispensare ab irregularitatibus. Reale est perpetuum, & durat cum re, officio, statu, dignitate, aut conditione, cui annexum est. Personale est ad tempus, extinguiturque cum persona, cui conceditur, juxta regulam 7. juris in sexto: *Privilegium personale personam sequitur, & extinguitur cum persona*.

Dividitur secundò in privilegium gratiosum, remunerativum, & conventionale. Gratiosum est, quod datur gratis sine ullis meritis privilegiati, vel parentum, aut aliorum, ipsi communicatis, quibus privilegium ut merces respondeat, & non solum ut motivum, vel occasio dandi. Remunerativum est, quod datur in præmium meritorum privilegiati, aut aliorum ipsi communicatorum. Conventionale, quod datur pacto seu conditione interveniente, ratione cujus privilegiatus censetur emere vel recompenare privilegium.

Dividitur tertio in locale & generale. Isto uti licet ubique, illo non nisi in loco pro quo concessum est; ut usus carni in Francia diebus aliquot sabbati, & lacticiis in quadagesima. Quando autem sit locale, cognoscitur, vel quia exprimitur in privilegio, vel quia ex causa particulari concessionis satis colligitur, ut usus lacticiis in quadagesima, ubi deest copia olei & piscium.

Dividitur quartò in favorabile & odiosum: favorabile est illud quod nemini affert incommodum, cujusmodi est privilegium audiendi missam tempore interdicti, vescendi butyro & lacte in Quadagesima, faciendi testamentum sine solemnitate juris &c. Odiosum illud est, quod licet favoreat privilegiato, alteri tamen simul nocivum est, quale est privilegium, quo quis capax redditur ad habenda plura beneficia.

Dividitur quinto in affirmativum & negativum. Affirmativum illud est, quo facultas aliquid faciendi conceditur. Negativum, quod dat facultatem ad aliquid omitendum. Plures sunt alia divisiones privilegij, pro quatum notitia recurrendum est ad eos qui de privilegiis ex professo & fusius tractaverunt.

Quæres, quandonam privilegium incipiat in privilegiario suos effectus operari? An quando in curia authenticè expeditur, & subscribitur, seu bullatur; vel cum per procuratorem in urbe, nomine ipsius privilegiarii acceptatur; vel demum cum notitia concessi privilegij pervenit ad aures privilegiarii?

Respondeo distinguendum esse duplex privilegium; alterum concessum per modum legis aut statuti generalis, ut privilegium concessum in favorem Clericorum, can. *si quis suadente* 16. qu. 4. alterum

alterum per modum rescripti alicui particulari personæ, aut Religioni concessum. Si sermo sit de primo, certum est illud non operari suum effectum ante promulgationem, quia cum tradatur per modum legis, obligando omnes, & lex ante promulgationem vim operandi non habeat, suum effectum ante promulgationem non operabitur: imò facta promulgatione, adhuc requiritur notitia ipsius promulgatæ legis, ut pœna incurratur, ut patet de prædicto privilegio in favorem Clericorum concessio; nullus enim pœnam excommunicationis lata sententiæ contra percipientes Clericos incurrit, nisi hujus legis seu privilegii Clericis concessi notitiam habeat. Si verò quæstio sit de privilegio secundi generis, adhuc distinguendum est, nam illud continet dispensationem ab aliqua lege, ut privilegium de non jejunando tempore præcepto, aut de contrahendo matrimonio cum aliqua in gradu prohibito; vel nullam continet à lege dispensationem, ut esset privilegium acquirendi decimas, vel non solvendi tributum. Primi generis privilegium, suum effectum in privilegiario non operatur ante notitiam concessi privilegij: v.g. dispensatio contrahendi matrimonium cum consanguinea, debet partibus innotescere, ut validè contrahant, nec sufficit dispensationem in curia Romana authenticè expeditam & subscriptam seu bullatam esse, si adhuc partes id ignorent. Ratio est, quia nunquam præsumitur Pontifex privilegium concedere pro tempore quo ipsius usus non est licitus, nunquam enim præsumitur uti sua potestate in destructionem: Sed usus dispensationis contrahendi matrimonium cum consanguinea, non est licitus ante notitiam illius, reverà enim peccaret, & malè ac imprudenter ageret, qui ante dispensationis notitiam matrimonium cum consanguinea contraheret. Ergo ante talem notitiam non præsupponitur Pontifex talem dispensationem concedere. Unde si Paulus v. g. in sacris constitutus, matrimonium contrahat cum Laura, ante dispensationis notitiam, matrimonium erit nullum. Privilegium verò secundi generis jus tribuit, effectumque operatur, ab ipsa die acceptationis per procuratorem, ante ullam notitiam à privilegiario habitam, quia cum procurator faciat unum cum ipso privilegiario, ut morale instrumentum cum principali agente, quidquid agit procurator nomine privilegiarij, privilegiarius ipse agere censetur.

ARTICVLVS II.

De cessatione privilegiorum.

Variè circa privilegiorum cessationem proponi solent difficultates, quas ad maiorem claritatem, sequentibus quæstis proponemus ac resolvemus.

10. Quæres ergo primò, an cessante causâ privilegij, ipsum privilegium cesset?

Respondeo affirmativè, contra Suarez lib. 8. de legibus cap. 36. Cum enim privilegium concedatur à Principe, propter usum, non minus honestam causam requirit privilegij usus, quam privilegij concessio: Ergo etiam si honestam causam habuerit privilegij concessio, si tamen ea cessat in usu privilegij, ipsum quoque privilegium cessare censetur.

11. Confirmatur ex lege *Vrianus ff. de fidejussori. Tom. III.*

Abus, in qua sic dicitur: *Quod pervenit ad statum in quo incipere non posset, in eo remanere non potest.* ubi glossa: *Quod impedit ad faciendum, destruit quoque jam factum.* Quibus verbis tam lex citata, quam Glossa eandem requirunt in usu acin concessione privilegij causam, idemque subinde docent impedire privilegij usum, quod privilegij concessionem impedivisset. Sed causæ honestæ defectus, concessionem privilegij impedivisset: Ergo & ejus cessatio, privilegij usum & conservacionem impedit.

12. Confirmatur ampliùs ex cap. *Tua*, de Clericis non reside. tibus, ex quo habetur quod cessat privilegium indultum Canonis, ut absentes recipiant fructus præbendarum suarum in gratiam studiorum: cessat, inquam, cum studiis incumbere desinant: Ergo cessante causâ privilegij, ipsum quoque privilegium cessat.

13. Limitatur tamen primò hæc sententia, nisi privilegiatus perfectum consummatumque jus acquisierit in rem privilegio vel dispensatione concessam, ut si habenti unum beneficium, concessum sit aliud ad sufficientem beneficiarii sustentationem; nam et si postea solius primi beneficii proventu sustentetur, non amittit secundum, quod intuitu sufficientis sustentationis collatum fuit, eò quòd in illud perfectum consummatumque jus acquisierit.

14. Limitatur secundo, nisi privilegium vel dispensatio concedatur ob aliquod morale periculum evitandum, ut si cum sexu castitatis voto affecta, ob morale periculum incontinentiæ, dispensetur, ut nubere possit, si postea periculum incontinentiæ cesset, vel ob senilem ætatem, vel ob diurnam & gravem infirmitatem, vel alias ob causas, dispensationis privilegium non cessat, sed cessante etiam periculo, propter quod cum ea dispensatum fuit, licitè nubere potest.

15. Limitatur tertio, nisi privilegium vel dispensatio sit de re quam princeps etiam sine gravi causa honestè concedere potest, cujusmodi est privilegium de anticipando officio divino, quod quæcunque levis causa honestare potest. Quare illud concessum ob nimias occupationes in studiis, vel in alio munere obeundo, non cessat, cessante causâ, quia censetur Pontifex illud absolute concedere, cum ex quacunque levi causa illud honestè concedere possit. Econtra verò privilegium alicui concessum non recitandi horas, ob gravem causam, v.g. ob exercendum munus gravioris momenti, cessat, quando tale munus ampliùs non exercetur, quia tale privilegium, vel dispensatio, non est de re quam Pontifex etiam sine gravi causa, honestè concedere possit.

16. Quæres secundo, an cesset privilegium morte concedentis?

Respondeo privilegium continens gratiam factam, non expirare morte concedentis, quia tale privilegium est veluti quædam species donationis; donatio autem non extinguitur morte donantis: privilegium verò continens gratiam faciendam, morte donantis extingui, quia tale privilegium non se habet ut donatio, sed potius ut mandatum. Tunc enim gratia quæ continetur privilegio, dicitur facta, cum immediatè alicui conceditur, ut cum v.g. Summus Pontifex immediatè concedit Petro facultatem eligendi confessarium. Dicitur autem faciendam, cum non immediatè conceditur ei in ejus favorem privilegium conceditur, sed mandatur alteri, ut talem gratiam ei conferat, ut cum Summus Pontifex Episcopo

B B b